

Karies bland barn och ungdomar – 2024

Socialstyrelsen har samlat in uppgifter om kariesförekomsten hos barn och ungdomar från Sveriges regioner och sammanställt uppgifterna på nationell nivå för 2024. Uppgifter om kariesförekomst hos barn och ungdomar i Sverige utgör ett verktyg för planering av regionala och nationella insatser på tandvårdsområdet. Vidare används data om kariesförekomst för regionala, nationella och internationella jämförelser. I Sverige kan den nationella sammanställningen fungera som ett riksgenomsnitt vilket kan användas som referens vid regionala uppföljningar. Internationellt används Sveriges uppgifter om kariesförekomst hos barn och ungdomar bland annat till jämförelser inom Norden.

Metod för insamling och sammanställning av uppgifterna

Sedan 1985 har Socialstyrelsen samlat in uppgifter från regionerna om kariessjukdom hos barn och ungdomar vid vissa indikatoråldrar. Metoden för insamling av uppgifterna finns redovisade i Socialstyrelsens rapport Karies hos barn och ungdomar – En lägesrapport för år 2008.

Insamlade uppgifter 2024 avser barn och unga vuxna i åldrarna 3, 6, 12, 19 och 23 år. Uppgifter om 23-åringar har inkluderats sedan 2019 eftersom de då enligt tandvårdslagen¹ började omfattas av regionernas barn- och ungdomstandvård. Åldersgränsen för barn- och ungdomstandvård har emellertid åter sänkts från 23 till 19 år, med ikraftträdande den 1 januari 2025 vilket innebär att årets redovisning blir den sista för åldersgruppen 23 år.

För 3-åringar avser insamlade uppgifter en ettårsperiod, för 6- och 12-åringar två år samt 19- och 23-åringar tre år som tabell 1 nedan visar. Anledningen till detta är att barn och ungdomar som vid senaste besöket till tandvården varit kariesfria inte alltid undersöks det år man fyller 6, 12, 19 respektive 23 år². Genom att inte begränsa insamlingen till indikatoråldern minskar risken för en överrepresentation i insamlingen av barn med kariessjukdom. Som framgår av tabell 1 nedan, har dock inte alla regioner kunnat rapportera data under samtliga år som efterfrågats.

¹ 7§ Tandvårdslagen (1985:125)

² Nationella riktlinjer för tandvård – Stöd för styrning och ledning 2022. Socialstyrelsen 2022.

Tabell 1.

Indikatorålder och under vilka år som epidemiologiska uppgifter insamlats

Indikatorålder	År (antal regioner som rapporterat)		
3 åringar	2024 (21)		
6 åringar	2024 (21)	2023 (17)	
12 åringar	2024 (21)	2023 (17)	
19 åringar	2024 (21)	2023 (17)	2022 (14)
23 åringar	2024 (21)	2023 (17)	2022 (14)

Källa: Socialstyrelsen

Uppgifter som samlats in är: totala antalet barn och unga vuxna i respektive åldersgrupp i regionen för år 2024, antal undersökta samt antal kariesfria barn och unga. För 12-, 19- och 23-åringar samlas även in uppgifter om antal kariesskadade eller lagade tänder enligt DFT index³. För gruppen 19- och 23-åringar redovisas också kariesskador på tändernas kontaktytor, så kallad approximal karies som benämns DFSa⁴. Insamlade uppgifter redovisas som andelar undersökta i respektive åldersgrupp, andelen kariesfria barn och unga och medeltalet DFT och DFSa i respektive åldersgrupp. För åldersgrupperna 12- respektive 19-år har dessutom SiC-index⁵ beräknats.

Resultat

Alla regioner har redovisat uppgifter om kariesförekomst bland barn och unga vuxna i de inkluderade åldersgrupperna.

Det är 17 regioner som har redovisat data uppdelat på ett respektive två år för 6-, 12-, 19- samt 23-åringar. Resterande regioner har redovisat data för en ettårsperiod. Det är 14 regioner som har redovisat data uppdelat på tre år för 19- och 23-åringar (se tabell 1).

Socialstyrelsens tidigare sammanställningar⁶ har visat att andelen undersökta barn i varje åldersgrupp minskade i samband med pandemin 2020 och var fortsatt något mindre 2021 jämfört med åren innan pandemin. Resultaten för 2023 och nu även för 2024 visar att andelen barn och unga som undersökts under en ettårsperiod⁷ fortsatt är lägre, men för en tvåårig period⁸ är andelen undersökta jämförbar med åren innan pandemin. Undersökningar

³ DFT är förkortning och står för Decayed and Filled Teeth

⁴ Förkortningen står för Decayed and Filled Surfaces och är av intresse eftersom dessa skador ofta tyder på längre framskriden kariessjukdom och är en god indikator på framtida vårdbehov. Det beror på att lagningar på tändernas kontaktytor oftare går sönder än till exempel på tuggytor och behöver då lagas på nytt.

⁵ SiC är förkortning och står för Significant Caries Index och avser medelvärdet av skadade tänder för den tredjedel barn och ungdomar som har flest skadade tänder

⁶ Karies bland barn och ungdomar – Epidemiologiska uppgifter för år 2021

⁷ Personer i undersökta åldersgrupper som besökt tandvården under 2024

⁸ Personer i undersökta åldersgrupper som besökt tandvården antingen under 2023 eller 2024.

under en treårsperiod ger dock en högre andel barn som kommit för en basundersökning som tabell 2 nedan visar.

År 2022 publicerade Socialstyrelsen uppdaterade Nationella riktlinjer för tandvård⁹ med rekommendationer om revisionsintervall för barn upp till 18 års ålder. Enligt riktlinjernas rekommendationer ska barn med låg risk för dålig munhälsa komma för undersökning varje 18-24:e månad och vuxna med låg risk för dålig munhälsa komma varje 24-36:e månad för en undersökning.

Socialstyrelsens tidigare sammanställningar har enbart redovisat resultat för en tvåårig period vilket innebär att ett undersökningsintervall längre än 2 år kan medföra en lägre täckningsgrad bland åldersgrupperna 19- och 23-åringar, som riskerar att leda till en överrepresentation av personer med kariessjukdom. Årets insamling inkluderade därför data för ett treårsintervall för åldrarna 19 och 23 år. I tabell 2 visas täckningsgrad för 19-åringar för 2018–2019, 2022–2023 respektive 2022–2024. Av tabellen framgår att 2022–2023 kom 75 procent av 19-åringarna för undersökning under en tvåårsperiod men att det är stora skillnader mellan regionerna. Utökas insamlingen till ett treårsintervall ökar täckningsgraden till 88 procent och några regioner hamnar på en täckningsgrad över 100 procent. Detta beror sannolikt på effekter av utflyttning av personer i åldern 17–19 år inom vissa regioner men detta påverkar rikets medelvärde endast med en procentenhet.

Tabell 2. Andel av 19-åringar 2024 som besökt tandvården för undersökning någon gång under 2022–2024, 2022–2023 respektive 2018–2019, efter region

Region	2022–2024*	2022–2023	2018–2019
Stockholm	98%	88%	88%
Uppsala	82%	74%	70%
Sörmland	92%	92%	94%
Östergötland	71%	48%	74%
Jönköping	92%	73%	73%
Kronoberg	>100%	86%	91%
Kalmar	91%	68%	93%
Gotland	59%	56%	36%
Blekinge	>100%	86%	92%
Skåne	62%	60%	44%
Halland	100%	88%	90%
Västra Götaland	95%	78%	91%
Värmland	74%	71%	43%
Örebro	74%	72%	92%
Västmanland	94%	91%	96%
Dalarna	80%	66%	87%

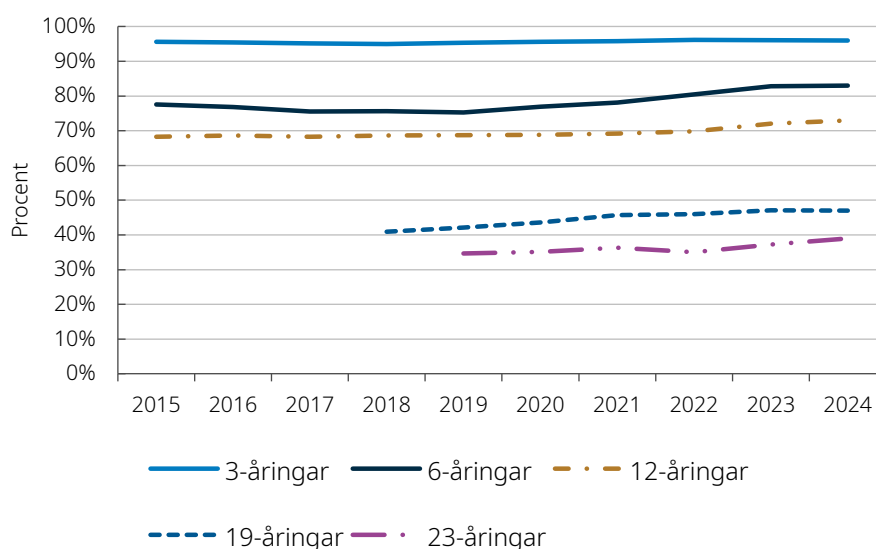
⁹ Nationella riktlinjer för tandvård – stöd för styrning och ledning 2022. Socialstyrelsen 2022.

Region	2022–2024*	2022–2023	2018–2019
Gävleborg	>100%	87%	95%
Västernorrland	>100%	65%	
Jämtland Härjedalen	96%	81%	55%
Västerbotten	84%	56%	74%
Norrbotten	86%	54%	74%
Hela riket	88%	75%	79%

* Värden över 100% kan bero på effekter av utflyttning av barn i åldern 17–19 år från regionen.
Källa: Socialstyrelsen 2025

Figur 1 nedan visar andelen kariesfria personer bland de undersökta åldersgrupperna för en 10 års period mellan 2015–2024. Figuren visar att andelen kariesfria personer har ökat bland alla undersökta åldersgrupper utom 3-åringarna som ligger fortsatt på hög nivå. Den positiva trenden som visades för 6- och 12-åringar fortsätter även 2024. För 6-åringar ökar andelen kariesfria mellan åren 2021 och 2024 med 5 procentenheter till 83 procent och för 12-åringar med 4 procentenheter till 73 procent.

Figur 1. Andelen kariesfria bland undersökta i respektive åldersgrupp mellan 2015 och 2024

Källa: Socialstyrelsen 2025

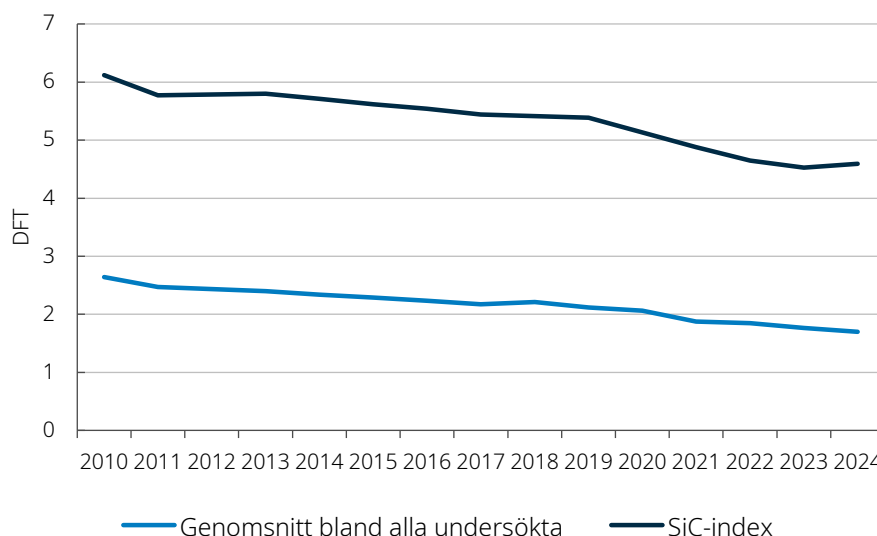
Bland 12-åringar är antalet karierade eller fyllda tänder (DFT) 0,62 marginellt bättre jämfört med föregående år (0,63). Bland den tredjedel av 12-åringarna som är värst drabbade, ökar däremot antalet karierade eller fyllda tänder från 1,65 för 2023 till 1,87 för 2024, vilket påvisar ökade skillnader bland dem med bäst och sämst kariesstatus.

Bland de äldsta åldersgrupperna, 19- och 23-åringar, ökar andelen kariesfria personer bland 23-åringarna något som figur 1 ovan visar. Bland 19-åringarna minskar det genomsnittliga antalet karierade eller fyllda tänder mellan åren men antalet tänder bland den tredje delen av åldersgruppen som

är värst drabbad ökar från 4,5 2023 till 4,6 2024. Figur 2 visar genomsnittligt antalet kariesade eller fyllda tänder bland alla undersökta 19-åringar respektive bland den tredje del som är värst drabbad, dvs SiC-index. Figuren visar ett möjligt trendbrott där antal kariesskadade tänder i den mest sjuka tredjedelen ökar jämfört med antalet skadade tänder bland övriga 19-åringar som fortsätter att minska.

Figur 2. Antalet kariesade och fyllda tänder (DFT) bland 19-åringar mellan 2010 och 2024

Avser genomsnittligt DFT bland alla undersökta personer i samtliga regioner respektive Significant caries index (SiC)¹⁰ i riket.

Källa: Socialstyrelsen 2025

Sammanfattning

Sammanställningen för 2024 visar att kariessituationen bland de undersökta åldersgrupperna generellt förbättrats men inte för den tredjedel i grupperna som har mest karies. Skillnaderna mellan åren är små men visar sig både i något större andel kariesfria personer i de flesta åldersgrupperna och i minskat genomsnittligt antal tänder som har skador av kariessjukdomen (DFT).

Kontakt:

Peter Lundholm, sakfrågor

Telefon: 075-247 30 00

E-post: peter.lundholm@socialstyrelsen.se

Frida Lundgren, statistikfrågor

Telefon: 075-247 30 00

E-post: frida.lundgren@socialstyrelsen.se

¹⁰Significant Caries Index avser medelvärde av skadade tänder för den tredjedelen barn och ungdomar som har flest skadade tänder